

בעזה"י

לקט
שאלות המצוות
בהלכות מוזה

עם
פסקי גדולי ההוראה שליט"א

יו"ל בס"ד עיי

יהודה אריה בן אאמו"ר הגה"צ
רבי יוסף צבי הלוי דינר שליט"א

תמוז ה'תש"ס
בני ברק עה"ת

שמואל מאיר ואסתר בולג ט"ו בתמוז תש"ס

- בגימטריא -

שמח תשמח רעים האהובים כשמחך

יצירך בגן עדן מקדם

=====

2566

❧ ❧ ❧

שמואל מאיר ואסתר זעלמא

- בגימטריא -

וראה בנים לבנוך שלום על ישראל

=====

1443

אפשר להשיג הספר
י.א. דינר

69 Allerton Rd
London N.16.
England
181-8800-3347

האדמו"ר מגור 37
בני ברק
טל. 03-6181981

בית הוראה צא"י "דברי שיר"
רח' זכריה 4, בני-ברק טל. 6194741
כל יום א-ה בין 1.45-2.15

תוכן הענינים

תוכן הענינים

ה מכתב ברכה מאאמו"ר שליט"א

תשובה מבעל "שבט הלוי" שליט"א בענין השתמשות במזוזה
לשמירה (פרסום ראשון) 1

הקדמה ט

פרק א: - מדיני קביעת מזוזה וברכתה טז

קביעות סמוך לברכה - הפרדה בין המזוזה לכותל - הפסק
אור בין נרתיק לקיר - קביעות המזוזה בנייר דבק - בית
המזוזה (נרתיק) - קבע מזוזה של גמ"ח - מזוזה בתוך
הקיר - קבעה בטעות בצד שמאל - אשה בקביעת מזוזה
- מזוזה בבנין משותף - מזוזה שנרטבה - לגנוז נרתיק
המזוזה.

פרק ב: - סוגי פתחים שונים כג

פתח שאין בו דלת - מסילה על התקרה - מזוזה בתוך
צורת הפתח או מן הצד - משקוף גבוה - משקוף נמוך -
מזוזה הימנית נמוכה - דלת סורגים מבחוץ - צורת הפתח
מעצים - דלת אקורדיון או דלת הזזה.

פרק ג: - מדיני החלפת מזוזות כט

כשמחזיר מזוזות ביתו או מזוזות שנפלו - מחליף מזוזות
ביתו - נתהפכה המזוזה - החלפת מהודרות בפשוטות -
הוריד הפתח והחזירו - להחזיר מזוזה בשבת.

תוכן הענינים

פרק ד: - מדיני שוכר או קונה דירה לג

דירה ריקה ועדיין לא גר בה - האם המוכר יכול להוריד
המזוזות - האם הקונה צריך לשלם עבור המזוזות -
השוכר או משכיר חייב במזוזה - האם שוכר יכול
להתנות להוריד המזוזה - השוכר חלק מדירה.

פרק ה: - מקומות חיוב ומקומות פטור לז

גודל השטח החייב במזוזה - ארונות הקבועים בבית -
מטבח או חדר ששטחו פחות מד' על ד' - חדר לימוד - חדר
כביסה מאחורי אמבטיה - ממטבח לאמבטיה - מרפסת -
חיברו המרפסת לחדר - פרוזדור והול - הוסיף חדר - חדר
בלוני גז או חשמל - חדרי קירור - מקלט - חנויות
ומשרדים - מבית לגג - מזוזה במעלית.

RABBI J. DUNNER
Rav
Adath Yisroel Synagogue
& Union of Orthodox Hebrew Congregations

69, ALLERTON ROAD, LONDON, N.16
Tel. 01 - 800 3347

יוסף צבי הלר דינר

ראב"ד דק"ק פוח ישראל לונדון
והתאחדות קהלות הערים באנגליה

ב"ה

מכתב ברכה

ר"ח תמוז, ה' תש"ס. לונדון.

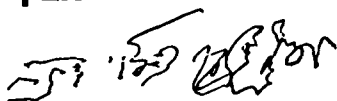
כתוב במשלי [ח-לד] "אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי
יום יום לשמור מזוזות פתחי".

כידוע בשער בת רבים, שהרבה שאלות יש בהלכות מזוזה,
מאחר ואין פתח א' דומה לחבירו, וכל מקום ומקום יש לדון
בפני עצמו. וכן דבר טוב עשית בני יקירי שליט"א, שקבצת
ולקטת הרבה מהשאלות המצויות, מספרי הלכה ומגדולי
הפוסקים. ובפרט שהנך מוציא קונטרס זה בגדר הודאה לה,
על שהנך זוכה להכניס צאצאך, פעם ראשונה בברית נישואין,
וזה עצמו יהיה זכות גדולה לבני הזוג הצעיר שיחיו, ליסד את
ביתם על עמודי התורה, והלכה, ויראת שמים, וכמבואר בגמ'
שבת (כא). הזהיר במזוזה זוכה לדירה נאה, אשר בודאי כוונת
חז"ל בזה, לנאה בדברים הרוחניים הנשגבים.

ואשר על כן, הנני בזה לברך את בני היקר שליט"א עם נוי"ב
שתחי', בברכת אב מעומקא דליבא, שתזכו לראות הרבה נחת
מכל יוצאי חלצכם. ובזכות קיום המצוה "וכתבתם על מזוזות
ביתך ובשעריך", יתקיים בך "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על
האדמה".

והנני החותם באהבת נפש

אביך

SHMUEL HALEVI WOSNER

RABBI OF

ZICHRON-MEIR BNEI-BRAK

שמואל הלוי ואזנר

רב אב"ד ור"מ

זכרון-מאיר, בני-ברק

בדף קס
ב' אלף קמ"א תש"א

כ"ז. ניסן. ה'תש"א
ב' אלף קמ"א
ב' אלף קמ"א

אחדשה"מ וש"ת באהבה - קבלתי מכתבו - וכב' הציע אשר
נשאל באלו שרוצים לקבוע מזוזה למטה בפתח
הבנין, הגם שאין שום צד של צורת הפתח כלל, ומשום שעצם
המזוזה היא שמירה לבנין, ואפילו אין בו קיום המצוה, האם
מותר לעשות כן. וצד המצדדים כן הוא, ממה דאיתא בירושלמי
פ"ק דפאה, שרבינו הקי' שלח מזוזה לגוי אחד, וא"ל שיש בזה
שמירה, הגם שאין סרך מצוה כלל.

ואומר בתשובת דבר ממשמעות ההלכה, שאין לעשות כן,
מקום שאין כאן אפילו ספק חיוב מצוה, ומשתמשים
במזוזה לכתחילה רק לשמירה, דהרי ז"ל רבינו הרמב"ם פ"ה
ממזוזה ה"ד - אחרי שהניח שאלו שכותבים בפנים המזוזה
שמות מלאכים או שמות קדושים או פסוק או חותמות ה"ה
בכלל אלו שאין להם חלק לעוה"ב, שאלו הטפשים לא די להם
שבטלו המצוה אלא שעשו מצוה גדולה שהיא יחוד השם של
הקב"ה ואהבתו ועבודתו כאילו הוא קמיע של הניית עצמן כמו
שעלה על לבם הסכל שזהו דבר המהנה בהבלי העולם עכ"ל
הרמב"ם.

וע"ע ברש"י פסחים ה' ע"א, וברש"י סנהדרין כ"א סוף ע"ב - ועיין בתוס' מנחות מ"ד ע"א ד"ה טלית, לענין חיוב מזוזה במשכיר ושוכר, שכי' דה"ט דאע"פ ששכירות לא קניא מכ"מ לענין מזוזה השוכר חייב משום שהוא הצריך שמירה, והיינו נמי כנ"ל דבשביל זה חייב במצות מזוזה, דרק חיוב ודאי, לחד ת"י מדאורייתא ולחד ת"י מדרבנן כדי לשמרו. והיינו דסגולת השמירה ע"י קיום המצוה כנ"ל - לא כן כשאין כלל סרך מצוה.

ומה דהעירו מירושלמי פאה פ"ק, דרבינו הקי' שלח לארטבון מזוזה, וקא"ל כל חפצין וחפצי לא ישוו בה, ולא עוד אלא דאת שלחת לי מלה דאנא מינטר לה ואנא שלחית לך מלה דאת דמך לך והיא מינטרא לך דכתיב בהתהלכך תנחה אותך ע"כ. וכתב הגאון הקדמון בעל יפה מראה בירושלמי שם, דאין לפרש בירושלמי דהמזוזה עצמה שומרת דא"כ עשיתי המזוזה כקמיעה בעלמא, וזה נדחה מגדולי הראשונים והרמב"ם, אלא לא על עצם חפץ המזוזה קאמר הירושלמי כן, דהא קרא דמייתי ירושלמי דבשכבך תשמור עליך - וכן בהתהלכך תנחה אותך דמייתי ירושלמי, לא במזוזה איירי - אלא מצד דברי תורה הכתובים במזוזה - דהעוסק בהן נשמר בכל דרכיו בעוה"ז, עש"ה דבריו המתוקים והאמיתיים.

זהרמ"ך בכסף משנה שם העיר מעיז י"ב ע"א, מהא
דאונקלוס שאמר שהקב"ה שומר ישראל ע"י מזוזה
שבחוץ, וכן במנחות ל"ג ע"ב דקאמר כי היכי דתינטריה - וכתב
רבינו הכסף משנה, דאה"נ דמזוזה שומרת אבל אסור לכוון
לשם שמירה לבד, אלא צריך שיכוון לקיים מצות הקב"ה,
וממילא נמשך שתשמור הבית.

למדנו מזה שאע"פ שיש בה סגולת השמירה היינו ע"י קיום
המצוה, שאם עושה המצוה כהלכתה ומכוין למצוה -
התוצאה מזה שמירה - לא כן כשודאי אין שום חיוב מצוה,
ורוצים להשתמש בה רק לשמירה, לא זו כשמוסיפים דברים
של מלאכים וכיו"ב אלא גם כשאין מוסיפים, ברור דעת
הרמב"ם דלעשות לשמירה בעניני עוה"ז לבד שאסור, וכאשר
מוכח מסוף דברי הכסף משנה.

**[וכבר ידוע שבהג"ה מיימוני שם פ"ה ממזוזה, הובא המנהג
של אלו שכן היו כותבים חותמות ושמות מלאכים
במזוזה - וכמובא בסי' יראים במצות מזוזה, אבל לא נתקבלו
דבריהם לדורות, וכסתימת השו"ע יו"ד סי' רפ"ח סי' טו - ומכ"מ
גם לאלו שנהגו כן, היינו דסגולות אלה מועילים ע"י קיום
המצוה כמסקנת הכ"מ].**

והנהגה נכונה ונכונה
אשר נהגו

הקדמה

הקדמה

מסובב במצוות:

איתא במנחות (מג:) ת"ר חביבין ישראל שסיבבן הקב"ה במצוות, תפילין בראשיהן, ותפילין בזרועותיהן, וציצית בבגדיהן, ומזוזה לפתחיהן, ועליהן אמר דוד "שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך" (פרש"י תפילין בראש ובזרוע הרי שתיים, וארבע ציציות ומזוזה הרי שבע). רבי אליעזר בן יעקב אומר כל שיש לו תפילין בראשו תפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק.

שרשי המצוה:

כתב הרמב"ם (פ"ו מהלכות מזוזה ה' י"ג) וכל זמן שיכנס ויצא יפגע ביחוד השם שמו של הקב"ה ויזכור אהבתו ויעור משנתו ושגיותיו בהבלי הזמן. וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם, ומיד הוא חוזר לדעתו, והולך בדרכי מישרים. אמרו חכמים הראשונים כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה

הקדמה

בפתחו מוחזק הוא שלא יחטא שהרי יש לו מזכירין רבים,
והן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא שנאמר חונה
מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם עכ"ל.

סגולת המצוה:

ומצאנו שמצות מזוזה מלבד מעצם המצוה, יש לו
סגולה מיוחדת שהוא שומר עלינו וכדאיתא במנחות לג',
אמר רבי חנינא בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר
ודם, מדת בשר ודם מלך יושב מבפנים ועבדיו משמרין אותו
מבחוץ, מדת הקב"ה אינו כן, עבדיו יושבין מבפנים והוא
משמרן מבחוץ, שנאמר ה' שומריך ה' צלך על יד ימינך.

ויותר מזה שאפילו במקום שלא שייך מצות מזוזה,
עדיין יש בה ענין שמירה, וכמו דאיתא בירושלמי (פרק א'
דפאה) ארטבון שלח לרבינו הקדוש חד מרגלית טבא
אטימטון [חשובה] א"ל שלח לי מלא טבא כוונה, שלח ליה
חד מזוזה, א"ל מה אנא שלחי לך מילי דלית ליה טימי [אין
לו אומד מחמת חשיבותה] ואת שלחת לי מילא דטבא חד
פולר (מטבע קטנה). א"ל חפציך וחפצי לא ישוו בה, ולא עוד
אלא דאת שלחית לי מילא דאנא מינטר לה, ואנא שלחי לך
מילא דאת דמך והיא מינטרא לך דכתיב בהתהלכך תנחה
אותך בשכבך תשמור עליך.

הקדמה

ופירש בפני משה שם, שארטבון היה יהודי חשוב מאוד. אולם עיין בספר יד המלך (פ"ה מהל' מזוזה הל' י"א) שכתב שמשמעות עובדא דהירושלמי נראה דהיה עכו"ם. וא"כ קשה דהא אסור להניח מזוזה ביד עכו"ם. ותירץ בשו"ת באר שבע, שרבי סבר שיש להחשיבם כישראל מאחר שמאמינים ביחוד השם, ולכן שלח לו מזוזה, ועוד שרבי ידע שאינו עובד ע"ז. וע"ע בשאלתות דרב אחאי (ס' קמה) שהביא דברי ירושלמי הללו, אך עם תוספת דברים, מיד נכנס שד בביתו של ארטבון, ושהיא היתה בת יחידה, ובאו כל הרופאים ולא הועילו לה, כיון שנטל ארטבון את המזוזה ושם על הפתח, מיד ברח אותו שד ממנה.

מבואר מזה חידוש גדול, שסגולת המזוזה לשמור על הבית, אינה רק במקום שיש בו מצוה אלא אפילו בבית העכו"ם שאין שם שום חיוב כלל, עצם המציאות של המזוזה שהיה בפתח הבית, מהווה שמירה גדולה לבית.

ולפ"ז יש להסתפק במי שקובע מזוזה במקום שאין צורת הפתח, אם אע"פ שאינו מחוייב במצוה מ"מ יש בזה שמירתה [וע"ע מש"כ הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א בפרשה סדורה, על מסכת מזוזה, ס"ק ס"ה. וע"ע מכתב מבעל "שבט הלוי" שליט"א, בקונטרס זה].

הקדמה

והנה זכיתי זה זמן רב, לאסוף וללקוט הגני מילי מעליותא הלכות מזוזה המסועפות מפי ספרים וסופרים, והרבה מהם עלו על שולחן מלכים, הם בתי ההודאה הגדולים שזכיתי להסתופף בהם. ויש בזה תועלת גדולה לציבור בני התורה, ובפרט לאברכים צעירים המעתיקים את מקום דירתם כמה וכמה פעמים, ובכל פעם נתקלים בשאלות חדשות, עד שלפעמים יש להם הרגשה שצריכים להביא הבית כולו אל הרב.

ובע"ה, ע"י קונטרס זה יוכלו לדעת מהו הפסק הלכה למעשה בכל השאלות המצויות הללו. ועוד גם, יתעוררו לבדוק ולבחון את כל המקומות ברחבי הבית, האם חייבים במזוזה אם לאו.

קונטרס זה יוצא לאור, לרגל שמחת נישואי בתי הכלה שת', עם החתן המופלג והמושלם שיחי', אשר בבואם לחונן את ביתם על אדני התורה הקדושה, תעמוד להם זכות מצות מזוזה, שיהיה ביתם נאה וגדול בתורה ויראת שמים ובגמילות חסדים.

הקדמה

מי יתן ויהיה ענין גדול זה, הכרת הטוב זוטא, על כל הטובות והחסדים הגדולים להשי"ת, שעשה ועושה עמנו בכל עת ובכל שעה. ובפרט עתה שזכינו להכניס את בתנו היקרה שתחי' לברית הנישואין. ויה"ר שנזכה לראות ממנה ומכל יוצאי חלצינו, רוב נחת דקדושה, ודורות ישרים מבורכים.

אשא תפילה לאדון עולמים, שיהיה זה לזכות לאאמו"ר הגאון הצדיק שליט"א, ראב"ד לונדון הבירה, שימשיך לשבת על כסא הרבנות, בבריות גופא ונהורא מעליא, וביחד עם אמי מורתי תליט"א, ירוו הרבה נחת מכל יוצאי חלציהם אכי"ר.

י.א.ד.

ער"ח תמוז, ה' תש"ס, בני-ברק, עה"ת.

בעניני מזוזה

מנהג אנשי מעשה לבדוק המזוזות מידי שנה בשנה בחודש אלול [מטה אפרים או"ח ס' תקפ"א סעיף י'].

במקום שיש הרבה לחלוחית, יש לבדוק המזוזות תדיר, ולפחות פעם אחת בשנה [ערוך השולחן].

וכן כשצובעים הבית והפתחים, יש להזהיר לצובע שיזהר לא להכניס לתוכם צבע, או שיסיר המזוזות לפני כן. [והבעה"ב יזכור להחזיר ולקובעה ולא הפועל הגוי!] וכן כשמנקים הפתחים ע"י מים, יש להזהר שלא יכנס לתוכם מים.

ראוי לנהוג כבוד במזוזה וע"כ צריך האדם להזהר שלא יעשה טינוף ולכלוך בשער ביתו ולא ישפוך שם מים עכורים, שלא יעשה בזיון אצל שם הקדוש של הקב"ה, ועוד שאז יש רשות לאותו מזיק להזיק, ומשום כך יזהר האדם מזה, [זוה"ק ואתחנן רסד, א].

מדיני קביעת מזוזה וברכתה

פרק א: מדיני קביעת מזוזה וברכתה

קביעות סמוך לברכה

שאלה:

א. איך קובעים המזוזה באופן שלא יהא הפסק גדול בין הברכה לקביעה?

תשובה:

יש לקובעה מעט דרך עראי קודם הברכה, כדי לכוונה שתעמוד במקומה, ואח"כ מברך וקובעה היטב [שו"ת שבט הלוי ח"ב ס' קנ"ח].

הפרדה בין המזוזה לכותל

שאלה:

ב. האם מותר להניח את ההפרדה בין המזוזה לכותל או שיש איסור.

תשובה:

למרגל החזו"א וצוק"ל, היו בתי מזוזה מפח שהקיפו את המזוזה מכל הצדדים. וזהו דלא כהמובא בשם הגר"א ז"ל

פרק א

שלא יהא דבר חוצץ בין המזוזה לכותל. [והגר"ח
קנייבסקי שליט"א אמר בשם מרן החזו"א ז"ל, שלא יצא דבר
זה מפי הגר"א ז"ל.]

הפסק אויר בין נרתיק לקיר

שאלה:

ג. מצוי כיום נרתיק מזוזה מזכוכית, שיש הפסק אויר בינו
לקיר, האם מותר לכתחילה לקבוע בו מזוזה.

תשובה:

מותר לכתחילה לקבוע בנרתיק העשוי משפופרת המתחברת
לכותל ע"י שתי טבעות. ואע"פ שיש הפסק אויר בינתיים.
[כך הורה בעל "שבט הלוי" שליט"א, ע"פ "דעת קדשים"
סו"ס רפ"ט, דאין חוששין להפסק אויר. וע"ע שו"ת "מנחת
יצחק" ח"י ס' צ"ה].

קביעת המזוזה בנייר דבק

שאלה:

ד. האם אפשר לקבוע מזוזה בעזרת נייר דבק או סלומייפ?

מדיני קביעת מזוזה וברכתה

תשובה:

צריך לקבוע את המזוזה באופן שתוכל להשאר שם בקביעות אבל אין חיוב לקבוע דוקא במסמרים, ויכול לקובעה גם בדבק (כגון דבק מגע או דבק נייר חזק) שמחזיק היטב. אבל אין לקבוע בדבק ניילון [סלוטייפ] כיון שנופל מאליו לאחר זמן [ע' ערוך השולחן ס' רפ"ט סעיף ט"ו, שו"ת "שכמ הלוי" ח"ד ס' קמ"ג].

בית המזוזה (נרתיק)

שאלה:

ה. כשקובעים מזוזה שהיא עשויה בדבר אחר, האם ראוי שהבית מזוזה תהיה שקופה?

תשובה:

ראוי שיראו את השם, שמופיע בצד החיצוני של המזוזה, וישתדל להקפיד בזה לפחות במזוזה של הכניסה הראשית. ובחדרים הפנימיים יש לכסות כולה, אם חוששים שיגלו כנגדה מקומות המכוסים [הגרי"ש אלישיב שליט"א].

פרק א

קבע מזוזה של גמ"ח

שאלה:

ו. האם מברכים על מזוזה של גמ"ח או צריך להיות דוקא שלוי?

תשובה:

אפילו אין זה מזוזה שלו ג"כ מברך עליה ויוצא בזה חובת המזוזה. (כ"כ מק"מ ס' רפ"ה ס"ק ד', דלא כדעת קדושים. וכ"כ במג"ח מצ' תכ"ג אות ג'. וכן הורה בעל "שבט הלוי" שלימ"א).

מזוזה בתוך הקיר

שאלה:

ו. העמיק המזוזה בתוך הקיר האם היא כשרה?

תשובה:

אם לא נראית מבחוץ כלל פסולה, ואפילו היא עמוקה פחות מטפח. ואם העמיקה יותר מטפח, אפילו כשנראית מבחוץ ג"כ פסולה. (ע' שו"ע ס' רפ"ט סעיף ד', ובפתחי תשובה ס"ק ה' בשם יד הקמנה, וע' שבט הלוי ח"ב ס' קנ"ח אות ה').

מדיני קביעת מזוזה וברכתה

קבעה בטעות בצד שמאל

שאלה:

ח. אם קבעו בטעות המזוזה בצד שמאל, ורוצים להעביר
לצד ימין, האם צריך לברך או לא?

תשובה:

מזוזה בצד שמאל הוא כמו תפילין על הרגל, שלא מקיימים
מצוה כלל, וכשמחליף לצד ימין צריך לברך עליו [ערוך
השולחן ס' רפ"ט סעיף ה'].

אשה בקביעת מזוזה

שאלה:

ט. האם אשה יכולה לקבוע מזוזה?

תשובה:

מכיון שהאשה חייבת כמזוזה, כמבואר בשו"ע ס' רצ"א, גם
היא כשרה לקובעה [שו"ת "שבט הלוי" ח"ב ס' קנ"ח וע"ע
שו"ת ארץ צבי ס' מ"ו].

מזוזה בבנין משותף

שאלה:

י. כשיש בכניסה לבנין צורת הפתח וחייבים לקבוע שם מזוזה, כאשר חלק מדיירי הבנין נוהגים להשתמש במזוזות שנכתבו בכתב ה"בית יוסף" וחלק בכתב "האר"י" ז"ל - איזו מזוזה יקבעו?

תשובה:

יש ללכת אחר רוב הדיירים. ואם מסכימים, יעשו בכתב ה"בית יוסף" לפי שבו יוצאים לכו"ע. [הגרנ"ק שליט"א]

מזוזה שנרטבה

שאלה:

יא. נתן מזוזה לבדיקה, ונתגלה שנרטבה במשך השנים, ויש בה סימני רטיבות, והבודק אמר שהיא עדיין כשרה, האם מותר להחזירה על הדלת?

תשובה:

כל זמן שבדקה והבשירות, יכול להחזירה לדלת ומ"מ כמו שמקפידים על כתב יפה משום הידור מצוה, כן יש להדר

מדיני קביעת מזוזה וברכתה

על קלף יפה, שאין בו סימני רמיכות [הגר"נ קרליין שליט"א].

לגנוז נרתיק המזוזה

שאלה:

יב. האם חייב לגנוז את נרתיק המזוזה או יכול לזורקו?

תשובה:

כתב בשו"ע [או"ח סי' קנ"ד סעיף ג'] תיק של מזוזה הוא תשמיש קדושה וצריך לגנוזו ע"כ. ויש להוסיף דאפילו בזמנינו שעומטים המזוזה בנייר, ואין הנרתיק נוגע במזוזה כלל. מ"מ נחשב תשמיש קדושה מכיון שעשוי לכבוד, וכעין דברי המשנ"ב שם ס"ק י"ד. [כן הורה הגר"נ קרליין שליט"א]. ועכ"פ זה פשוט שהנייר או השקית שעומטים בו המזוזה עצמה בודאי צריך גניזה (ע' מזוזות ביתך, ס' רצ"א ס"ק ה).

צ"ע
לדעת
המחבר
הנ"ל

פרק ב: סוגי פתחים שונים

פתח שאין בו דלת

שאלה:

א. פתח שאין בו דלת, או חסר מזוזה, או משקוף, או משקוף מן הצד, האם חייב במזוזה?

תשובה:

חייבים במזוזה, אך אין לברך עליו משום ספק ברכות לחקל. ואם יכול, יברך על אחרת ויפטור את זו. [שו"ע רפ"ו סעיף ט"ו, וש"ך שם].

וכל זה אם יש לו לפחות מזוזה ימין ומשקוף בדיוק על גבו, אבל אם בצד ימין אין מזוזה, או שהקיר ממשיך מחוץ לחדר, או שהתקרה ממשיכה מחוץ לחדר, [מצוי מאוד בדירות בארץ ישראל], או שאין זה ממש משקוף ע"ג מזוזה רק מן הצד, אין חוב מזוזה.

מסילה על התקרה

שאלה:

ב. דלת הזזה, ולמעלה יש מסילה כדי לתפוס בו הדלת בשעת הזזה, האם זה נחשב לצורת הפתח וחייב מזוזה?

סוגי פתחים שונים

(תשובה:)

כשיש שתי מזוזות בלי משקוף, אין חיוב ליתן שם מזוזה, אבל בזה, מכיון שהמסילה הוא לצורך הדלת, יש עליו שם משקוף, ויש בזה צורת הפתח, וחייב במזוזה. [הגר"נ קרליץ שליט"א].

מזוזה בתוך צורת הפתח או מן הצד

(שאלה:)

ג. אם אינו יכול להניח המזוזה בתוך צורת הפתח ממש [משום שכשהדלת סגורה ממלאה את כל הללון] האם יכול להניח מהצד מחוץ לצורת הפתח או לא.

(תשובה:)

הרבה פוסקים סוברים בקובע מזוזה מן הצד, שלא מתחת המשקוף לא יצא י"ח כלל [סידור יעב"ץ, דרך החיים, וכן משמע בקישו"ע, וכן הורה הגר"ש אלישיב שליט"א]. ואם אינו יכול, יחקוק בתוך צורת הפתח ויקבענה שם. ואם גם זה א"א, יש סוברים דבדיעבד יעשה מחוץ לצורת הפתח. [לסמוך על משמעות הש"ך והט"ז סי' רפ"ט, שזהו כוונת הרמ"א שם] כן הורה בעל "שבט הלוי" שליט"א [עי' שו"ת שבט הלוי ח"ג ס' קנ"א].

פרק ב

ויש עוד עצה לזה, שיבקש מן האומן שיחבר לפתח צורת—
הפתח מבחוץ [וכן עשו בביהכ"נ "דברי שיר" בבני ברק.
שו"ר גם כחצר הגרי"ש אלישיב שליט"א שעשו כן].

משקוף גבוה

שאלה:

ד. באיזה גובה יש להניח את המזוזה בפתח רגיל ובפתח
גבוה מאוד.

תשובה:

קביעת המזוזה הוא בתחילת שליש עליון (שו"ע ס' רפ"ט
סע" ב'), וכתב הש"ך (ס"ק ר') שכשהפתח גבוה הרכה
יניחנה כנגד כתפיו.

ובשיעור "גבוה", מדברי הלבוש והט"ו [ס"ק ב'] משמע שאם
המזוזה מניע למעלה מכתפיו נחשב כפתח גבוה, ויש
להורידו לנגד כתפיו [ודלא כשו"ת ארץ צבי, ח"א ס' צ',
שרק אם הוא למעלה מראשו, אז יש להורידו], וע' מסגרת
השולחן שאם כשמגביה עצמו קצת, מניע סוף המזוזה כנגד
בתיפו די בכך.

סוגי פתחים שונים

משקוף נמוך

שאלה:

ה. כשהמשקוף נמוך האם אפשר לקבוע המזווה למעלה מתחילת שליש העליון.

תשובה:

יכול לבתחילה לקבוע מתחילת שליש העליון ולמעלה, ובלבד שירחיקו טפח מן המשקוף. [נקודות הכסף ס' רפ"ט, שוהו דעת רוב הראשונים, ושכן נוהגין. וכן הורה בעל שבט הלוי שליט"א].

מזווה הימנית נמוכה

שאלה:

ו. מזווה הימנית שהיא רק בגובה עשרה טפחים. והשמאלית היא עד המשקוף, [וכמו שמצוי במטבחים בקרית ספר] היכן צריך להניח המזווה.

תשובה:

מניחה במזווה הימנית הנמוכה, ולא חייב להרים המזווה כדי ליתנה בתחילת שליש העליון של כל הפתח [הגרי"ש אלישיב שליט"א, וע' פתחי תשובה ס' רפ"ו ס"ק י"].

פרק ב

דלת סורגים מבחוץ

שאלה:

ז. דלת מסורגים עם צורת הפתח מחוץ לדלת הבית, האם חייבים לקבוע מזוזה על הסורגים וגם על דלת הבית או לא.

תשובה:

אם דלת הסורגים הוא תוך ד' טפחים של דלת הבית, הכול נחשב לדלת אחת ויתן מזוזה אחת על צורת הפתח היותר חיצונה [הגר"נ קרלין שליט"א].

צורת הפתח מעצים

שאלה:

ח. אם יש לפני החצר צורת הפתח מעצים, שנכנסים תחתיו לתוך החצר, האם חייבים ליתן שם מזוזה?

תשובה:

מכיון שאין הבוונה לשם צורת הפתח רק לנוי בעלמא, אין כאן חיוב מזוזה [בעל "שבת הלוי" והגר"ק שליט"א, וע"ע שו"ת מנחת יצחק ח"י].

סוגי פתחים שונים

דלת אקורדיון או דלת הזזה

שאלה:

ט. בדלת אקורדיון או הזזה שא"א לפתחו לגמרי, משום שהקיפול הוא יותר ממפח, ונמצא שהמזווה רחוק מהפתח מפח או יותר האם חייב במזווה?

תשובה:

יש להניח על המזווה, אע"פ שהוא רחוק מהפתח מפח או יותר, וגם יש לו לכרך עליה, דזה עדיין נחשב מזווה לפתח, שאין עובי הדלת ממעט חלל הפתח, כיון שהוא רק דלת בעלמא, ולא דבר קבוע. [כן הורו לי הגרי"ש אלישיב שליט"א ובעל "שבט הלוי" שליט"א].

פרק ג: מדיני החלפת מזוזות

כשמחזיר מזוזות ביתו שהורידם או שנפלו

שאלה:

א. כאשר אדם מחזיר מזוזות ביתו מבדיקה וקובעם [ובנתיים לא היה שם כלום] האם חייב בברכה או מכיון שהוריד על דעת להתחזירם אינו מברך. וכן בשנפלו שלא מדעתו ומחזירם, האם מברך עליהם.

תשובה:

כאשר הורידם מדעתו ומחזירם בו ביום אינו מברך, אבל אם עבר עליהם הלילה ומחזירם רק למחר, מברך עליהם. [הגר"ש"א שליט"א, ובעל "שבט הלוי" שליט"א] ויש סוברים שאם הוא לאחר כמה שעות צריך לברך, מכיון שיש כאן היסח הדעת, דומיא דמפשיט טליתו ומחזירו לאחר זמן מרובה [הגר"נ קרליץ שליט"א].

ואם נפלה המזוזה לגמרי שלא מדעתו מברך עליו אפי' באותו יום, ודמי לטלית שנפלה שלא מדעתו שמברך עליה. [ע' פתחי תשובה ס' דפ"ט, ס"ק א'].

וכל זה אם נמצאו המזוזות כשרות אבל אם נמצאו פסולות צריך לברך כשקובע מזוזה אחרת.

מדיני החלפת מזוזות

מחליף מזוזות ביתו

שאלה:

ב. כשמחליף מזוזות בביתו כגון שקנה מהודר יותר, או שנותנם לבדיקה, ובנתיים נותן שם מזוזות אחרות מגמ"ח מזוזות, האם צריך לברך עליו כאילו הוא מצוה חדשה או לא.

תשובה:

יש סוברים שהוא מצוה חדשה, דמכיון שהסיר מזוזה הראשונה נתבטל המצוה, ועתה עושה קביעות חדשה, וצריך לברך בשעת קביעותה, [שו"ת "שבט הלוי" ח"ב'ס' קנ"ח].
ויש סוברים שזהו המשך של מצוה ראשונה, שאינו חוזר ומברך, וכמו במחליף שופר שאינו מברך ברכה אחרת. [שו"ת מהרש"ג ס' נ"ג, וכן הורה הגר"ש אלישיב שליט"א].
ולכן יש לזהר כשנותן מזוזות לבדיקה ומחזירן אפילו באותו יום, שיחזיר כל מזוזה למקומו הראשון, דאל"כ תלוי בשאלה הנ"ל האם צריך לברך עליו פעם שנית.

נתהפכה המזוזה

שאלה:

ג. נפל מסמך העליון של "נרתיק המזוזה" ונתהפכה, האם כשמיישר המזוזה ומחזיר המסמך, חייב בברכה או לא?

תשובה:

אע"פ שעבשיו אינו יוצא יד"ח בכך, מ"מ לא יחזור ויכרך בחזרתו, שדומה לטלית שנפלה מקצתה או רובה שאינו מברך, דמכיון שמקצת עדיין מונח עליו, אינו נחשב למצוה חדשה. [הגר"נ קרליץ שליט"א].

החלפת מהודרות בפשוטות

שאלה:

ד. העובר דירה ובדירה הישנה יש מזוזות מהודרות, ורוצה שבדירה החדשה תהיינה המזוזות המהודרות. האם מותר להורידן ולקובען בדירה החדשה, ולהניח בדירה הישנה מזוזות פשוטות יותר?

תשובה:

מותר לאדם להוריד מזוזות מהודרות מביתו, ולקבוע במקומן יותר פשוטות בתנאי שתהיינה בשרות [ספר "דעת קדשים, ושו"ת חשב האפוד ח"ג תש' ח'. וכן הורה בעל "שבט הלוי" שליט"א].

ולכתחילה עדיף שיוריד את המהודרות ע"מ לבודקן [ואפילו הוא בעצמו יכול לבודקן וכמבואר בפתחי תשובה ס' רצ"א ס"ק ג'], ואז יקבע במקומן את הפשוטות. [הגר"נ ק שליט"א].

מדיני החלפת מזוזות

הוריד הפתח והחזירו

שאלה:

ה. הוציא את הפתח עם המזוזה לצורך שיפוצים והחזירו, האם יצא בזה?

תשובה:

כיון שהוריד את המזוזה פסלוהו. וכאשר מחזיר עם הפתח, יש סוברים שפסול מן התורה משום "תעשה ולא מן העשוי", וע"כ צריך להורידו, ולקובעה מחדש, ואם אין זה באותו יום צריך לברך (כמש"כ לעיל).

להחזיר מזוזה בשבת

שאלה:

ו. מזוזה שנפלה בשבת - האם מותר להחזירה לתוך הנרתיק המחובר לקיר?

תשובה:

יש סוברים שאסור לעשות כן משום בנין [דע"ק יו"ד ס' רפ"ט, ובספר מזוזות מלכים על קישו"ע הל' מזוזה]. ויש סוברים שאין על זה שם בנין כלל [חקרי לב ס' קכ"ח, ושדי חמד בשם כמה פוסקים, ועוד דן שם מצד מתקן. וע"ע פרשה סדורה ס' ס"ו]. ולמעשה מי שמיקל יש לו על מי לסמוך [שבט הלוי ח"ד תש' קמ"ג ועי"ש שמאריך בגדרי בנין בשבת].

פתק ד: מדינו שוכר או קונה בית

דירה ריקה

שאלה:

א. קנה דירה ועדיין לא גר בה - האם חייב כבר במזווה?

תשובה:

אם אינו מתגורר בה אינו חייב במזווה. מ"מ בחדרים שבהם מניח חפצים חייב לקבוע מזווה, כי זה נחשב לתחילת מגורים [בעל "שבט הלוי" והגרנ"ק שליט"א].

דירה מכורה

שאלה:

ב. המוכר דירה ועוזב אותה זמן רב לפני שנכנס הקונה, האם מותר לו להוריד את המזוזות פרם כניסת הקונה?

תשובה:

אסור להוריד את המזוזות, משום שאין להשאיר בית בלי מזוזות מחמת סכנה, אא"כ יתן הקונה מזוזות אחרות

מדיני שוכר או קונה בית

במקומן. ואפילו שאל את המזוונות מגמ"ח וצריך כבר להחזיר, עליו לקבוע במקומן מזוונות אחרות עד שהבעלים החדשים או השוכר יקבע שם מזוונות [בעל "שבט הלוי", והגרנ"ק שליט"א].

שאלה:

ג. הקונה בית האם יכול לקחת את המזוונות או צריך לשלם לו תמורתן?

תשובה:

אם המוכר התנה מראש שאינו מוכר את הדירה עם המזוונות יכול לתבוע מהקונה כסף [ועכ"פ מצד סכנה, אסור לו להורידן עד שהקונה יקבע את המזוונות שלו].
אם לא התנה בפירוש, אפילו לא כתב שמוכר את הבית "עכ כל מה שבתוכו", הדין עם הקונה [פתחי תשובה יו"ד ס' רצ"א ס"ק ח' בשם שו"ת שיבת ציון. וכן הורה הגרנ"ק שליט"א].

ויש סוברים שמכיון שבידו לקבוע שם מזוונות פשוטות יותר, רשאי המוכר לתבוע מהקונה את ההפרש שבין מחיר מזוונות יקרות למחיר מזוונות פשוטות [שו"ת שבט הלוי ח"ב תש' קנ"ט, ס"ק ב'].
קנ"ט, ס"ק ב'.

דירה שכורה

שאלה:

ד. השוכר צריך לקבוע מזוזות או המשכיר?

תשובה:

השוכר חייב לקבוע, כי החיוב הוא על הדר בבית. [שו"ע ס' רצ"א סעיף ב'].

שאלה:

ה. השוכר התנה עם המשכיר שכאשר יצא מהדירה יקח את מזוזותיו - האם הוא רשאי להורידן?

תשובה:

אפילו שהשוכר התנה, אסור לו להורידן משום סכנה (שאסור להשאיר דירה בלי מזוזות). מ"מ יכול לתבוע מהמשכיר לשלם לו בעבורן.

ואפילו אם בעה"ב [או אחר שנכנס לגור בדירה] אומר לשוכר שהוא יקבע מיד מזוזות אחרות במקומו, אסור לשוכר להורידן, לפי שאין האיסור רק על השארת הבית בלי מזוזות אלא גם על עצם ההורדה [פתחי תשובה ס' רצ"א ס"ק ז]. וכן הורה הגר"ש אלישיב שליט"א.

מדיני שוכר או קונה בית

השוכר חלק מדירה

שאלה:

ו. השכיר דירה והשאייר לעצמו זכות להניח חפצים בחדר אחד - האם השוכר חייב לקבוע שם מזוזה?

תשובה:

אין השוכר חייב לקבוע מזוזה בחדר זה, לפי שאינו משתמש בו.

פרק ה

פרק ה: מקומות חייב ומקומות פטור

גודל השטח החייב במזווה

שאלה:

א. מה גודל החדר שחייב במזווה?

תשובה:

חייב מזווה הוא דוקא בחדר ששטחו לפחות ד' אמות על ד' אמות. [לפי מרן ה"חזון איש" הוא 2.304 מ' מרובע, ולפי הגר"ח נאה הוא 1.92 מ' מרובע].
אם אין בו ד' על ד' אמות ממש אלא כדי לרבע, בשו"ע [יור"ד ס' רפ"ו סעי' י"ג] כתב דחייב במזווה. אמנם בש"ך שם ס"ק ד' כתב לחשוש כדעת הסוברים שצריך ד' על ד' ממש, ואין האורך מצטרף להשלמת הרוחב, ולכן יקבע בלא ברכה. וכן כתב החזו"א [יור"ד ס' קס"ט ס"ק ד'].

ארונות הקבועים בבית

שאלה:

ב. חדר שארונות או מפתלים קבועים בו (כמו ארונות ממבח) ומקמינים את שמחו מד' אמות האם חייב במזווה?

מקומות חיוב ומקומות פטור

תשובה:

כתב בספר "מזוזות ביתך" [להגר"ח קניבסקי שליט"א בסי' רפ"ו ס"ק נ"ב], דהחזו"א (בס' ק"י או"ח ס"ק כ"ח) מצדד שמפסלים הקבועים בקרקע אפשר דממעטים מד' על ד', ולכן יש לקבוע מזוזה בלי ברכה.

מטבח או חדר ששטחו פחות מד' על ד' אמות

שאלה:

ג. חדר ששטחו פחות מדע"ד ודרכו בכך (כגון מפבח קמז) האם חייב במזוזה?

תשובה:

לפי שיטת החמודי דניאל [מובא בפתחי תשובה ס' רפ"ו ס"ק י"ג] יש לקבוע בו מזוזה בברכה. ויש חולקים [כך משמע מדעק"א שם] וסוברים שאין לקבוע שם מזוזה, מכיון שאין בו שיעור.

הגרע"א סבר, וכן הסכימו החזו"א ועוד אחרונים, דאם אין בו ד"א על ד"א יקבע מזוזה בצד ימין מן היציאה מהחדר הקטן לחדר הגדול, כלומר בצד שמאל של הנכנס, וכ"ז כשנכנס מחדר לבית אבל אם אין בית אלא הוא לבד אינו מחויב במזוזה כלל.

פרק ה

ומצוי מאד במטבחים שלנו שאין בהם ד' על ד', והורה בזה הגרנ"ק שליט"א, שאם המטבח פתוח ל"הול" שיש בו ד' על ד', יש לקבוע מזוזה בצד ימין מהמטבח ל"הול", אבל אם ההול שליד המטבח הוא עצמו פחות מד' על ד', יש לקבוע בצד ימין לתוך המטבח.

חדר לימוד

שאלה:

ד. חדר המיועד לאדם אך ורק ללימוד בו, האם חייב במזוזה?

תשובה:

חדר לימוד חייב במזוזה, לפי שזה נחשב לתשמישו, ולא גרע מסתם בית, ועוד דלפעמים אוכל ושותה שם, [ולא דמי למש"כ הרמ"א ס' רפ"ו ג', שבית דירה לפני בית הכנסת, הדירה חייבת וביהב"נ פטור, משום דכאן הכל נחשב לדירה אחת. [הגרנ"ק שליט"א, חובת הדר פ"ב ס"ק נ"ד].

חדר כביסה מאחורי אמבטיה

שאלה:

ה. חדר כביסה מאחורי האמבטיה שיש בו ד"א על ד"א האם חייב במזוזה?

מקומות חיוב ומקומות פטור

תשובה:

כשיש בו ד"א על ד"א [וכשהוא סגור לגמרי בכל הכיוונים] חייב במזוזה, ולא נחשב כמקום מינופת, לפי שבזמננו בכביסה ע"י מכונה אין מצוי שם מינופת. ומקום המזוזה הוא מימין האמבטיה לחדר כביסה.

ולכתחילה יש לקובעה בתוך צורת הפתח, ואם צורת הפתח הוא מבפנים, יניחנו בחוץ על צורת הפתח מן הצד (שו"ע ס' רפ"ו ס"ב ש"ך ס"ק י'). ויכסהו לגמרי בשני כיסויים [הגר"נ קרליץ שליט"א]. וכשאינן שם דע"ד או שיש בו רק כדי לרבע, אין ליתן שם מזוזה כלל [ע' שו"ת "שבט הלוי" ח"ב תש' קנ"ב].

ממטבח לאמבטיה

שאלה:

ו. מטבח שממנו נכנסים לאמבטיה ואין צורת הפתח מפריד ביניהם, האם חייב במזוזה בפתח המטבח?

תשובה:

אע"פ שאין מחיצה גמורה ביניהם, בכל זאת חייב ליתן מזוזה בפתח המטבח, מאחר שהאמבטיה נחשבת טפלה למטבח,

פרק ה

ועיקר השימוש שהוא המטבח מחייב מזווה, ואין זה נחשב למקום כיוון. [הגרנ"ק שליט"א].

מרפסת

שאלה:

ג. האם מרפסת ליד חדר חייבת במזווה?

תשובה:

אם יש בה רק כדי לרבע, חייבת במזווה, ויש לקבוע את המזווה מימין המרפסת לכיוון החדר. ואם היא סגורה לגמרי עם חלונות [ולא רק עם תריסים] וגם גודלה ד' על ד', ומשמשת לדבר קבוע, יש לקבוע את המזווה בצד ימין לכיוון המרפסת [הגרנ"ק שליט"א].

חיברו המרפסת לחדר

שאלה:

ח. במקום שהורידו את המשקוף והמזוזות המפרידים בין החדר למרפסת ע"מ להרחיב את החדר, ונשארה צורת הפתח, האם חייבים שם במזווה?

מקומות חיוב ומקומות פטור

תשובה:

אע"פ שנשארה צורת הפתח פטור, מכיון שאין זה פתח, אלא רק לשם יופי. [הגרנ"ק שליט"א].

פרוזדור והול

שאלה:

מ. בהול או בפרוזדור המשמשים כמעבר לחדרי הבית, ששטחם קמץ מד' על ד' (וגם אין בהם כדי לרבע דע"ד) ויש בהם צורת הפתח, האם צריך לקבוע מזוזה?

תשובה:

חייבים במזוזה בצד ימין של הכניסה לכיוון חדרי הבית, אע"פ שבמקום עצמו אין ד' על ד' מכיון שזה כ"בית שער" לחדרים וכתנאי שיש שם צורת פתח [ע' פתחי תשובה ס' רפ"ו ס"ק י"ג].

הוסיף חדר

שאלה:

י. הוסיף חדר בביתו האם חדר זה חייב במזוזה?

פרק ה

תשובה:

כל זמן שלא הבנים שום חפציו לשם פמור ממוזה. ואם עבר וקבע שם מוזה ב"ז שלא הבנים חפציו, כשטכנים שם חפציו, צריך להורידה ולקובעה שנית, לפי שלא הי' עליו חיוב לפני בן. [הגרנ"ק שליט"א].

חדר בלוני גז או חשמל

שאלה:

יא. חדר בלוני גז או חדר הסקה, האם חייבים במוזה?

תשובה:

איתא בשו"ע [ס' רפ"ו סעיף ב'] בית התבן ובית העצים חייבים במוזה. וע' ספר חובת הדר [פ"ב ס"ק י"ד] שה"ה חדר הסקה שנכנסים בו בזמנים ידועים להסיק הוי כבית העצים וחייב במוזה, אולם הורה הגרנ"ק שליט"א, שחדר בלוני גז, כיון שמקומו מתחילה מחוץ לבית [ולא דמי לבית האוצר שהוא דברים שרגילים להיות תוך הבית ונתנם עכשיו מחוץ לבית], ועוד שאין נכנסים לשם רק פעם בחודש או חודשיים, אינו חייב במוזה.

מקומות חיוב ומקומות פטור

חדרי קירור

שאלה:

יב. במטבח בישיבה, יש מקרר ומקפיא שהם יותר מד' על ד', האם הם חייבים במזווה כמו בית האוצר?

תשובה:

הא דבית האוצר חייב במזווה, משום שזהו גם נחשב מקום שגר שם, משא"כ בחדרי קירור או מקפיא, שלא שייך לגור שם, רק ליכנס ולקחת החפצים ולצאת, אין זה נחשב מקום דירה, ואין בו חיוב מזווה. (הגר"נ קרליץ שליט"א).

מקלט

שאלה:

יג. האם מקלט חייב במזווה?

תשובה:

יש בזה ג' דרגות: א. מקלט שלא מניח שם חפציו כלל אינו חייב במזווה. ב. ואם מניח שם חפציו כגון סוכה או מיטות וכדו', שאין בהם צורך כל שעה יקבע בלא ברכה, ג. אבל אם משתמש בזה כמו חדר מביתו או מחסן לכלי הבית כגון סוכר, ארגוני יין, וכדו', יקבענה בברכה. [הגר"נ ק שליט"א].

פרק ה

חנויות ומשרדים

שאלה:

י. האם חייבים ליתן מזווה בחנות או במשרד?

תשובה:

יש לקבוע שם מזווה בלי ברכה [ע' שו"ע ס' רפ"ו סעיף י"א חנויות שבשווקים פטורים. וע' בפסקי תשובה בשם ספר "יד הקטנה", שדוקא חנויות העומדות רק בעת השוק אבל חנויות שלנו חייב. וכן כתב בהגהות דעק"א שם. ועיין במ"ז סק"י וע"ע פתחי תשובה שם ובמ"ז ס"ק י', שפטורים משום שאינם שם כלילה].

מבית לגג

שאלה:

טו. מי שיש לו דלת מביתו לגגו היכן יש לקבוע המזווה.

תשובה:

יש לקבוע המזווה בצד ימין מגגו לביתו (אע"פ שאין לו דרך אחרת לגגו רק בזה), דהוי כאילו בא מחצירו לביתו, שצריך לקבוע דרך ימין מהחדר לבית. [בעל "שבט הלוי" שליט"א].

מקומות חיוב ומקומות פטור

מזווה במעלית

שאלה:

מז. האם חייב במזווה בבניסה למעלית, והיכן מקום קביעותה?

תשובה:

יש לקבוע מזווה בפתח למעלית בלי ברכה שהוא כמו בית שער, שדרכה עולים לשאר קומות. ובקומת קרקע קובעים בצד ימין לנכנס לתוך המעלית, על צורת הפתח של הקיר [ולא במעלית עצמה]. ובשאר קומות בצד ימין מהמעלית לביוון הקומות [חובת הדר פ"ה סעיף י"א]. ויש סוברים שגם בקומת קרקע יש לקובעו בצד ימין לביוון הבנין. [וכן הורה בעל שבט הלוי שליט"א]. ויש סוברים שאפשר שיועיל לסמוך על המקילין ולא לקבוע מזווה כלל [שו"ת מנחת יצחק ח"ד ס' צ"ג וספר מנחת שלמה ח"ב סי' צ"ז].

ההלכות פורסמו במדור "גלאט" ב"יתד נאמן"